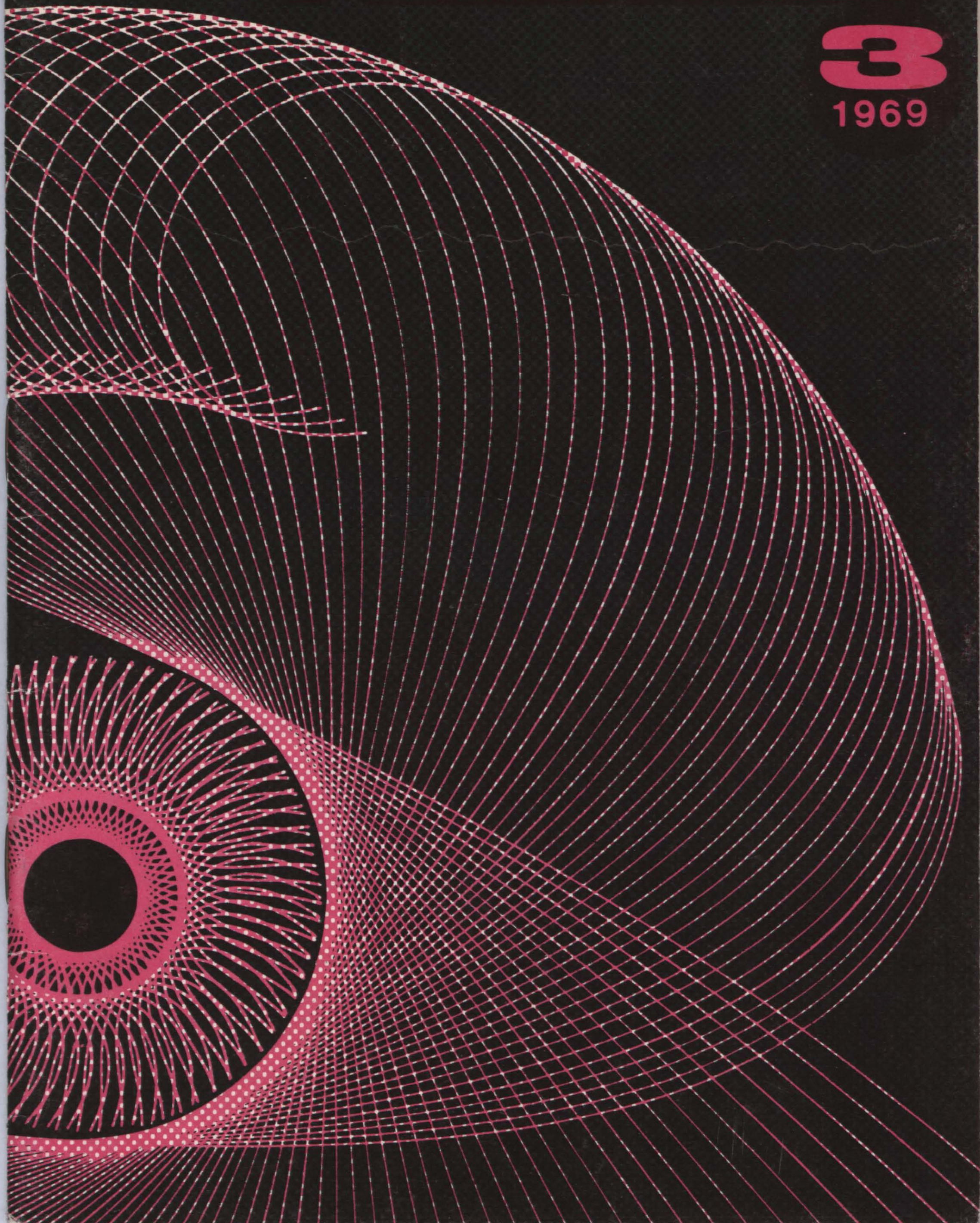
O VIMANA

3

1969

VIMANA

Neljä kertaa vuodessa ilmestyvä jäsenlehti

Julkaisija Interplanetistit ry - Interplanetisterna rf

Päätoimittaja Aili Nurmiaho
Toimitussihteeri P. Teerikorpi

Tietoja julkaisijayhdistyksestä:

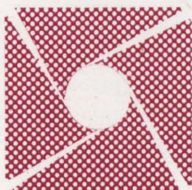
Yhdistyksen tarkoituksena on tutkia ja välittää "lentäviä lautasia" koskevia tietoja.

Puheenjohtaja Ilpo Koskinen

Vuotuinen jäsenmaksu 10 mk

Yhdistyksen postiosoite: postilokero 10101 Helsinki 10

Postisiirtotili 129 200

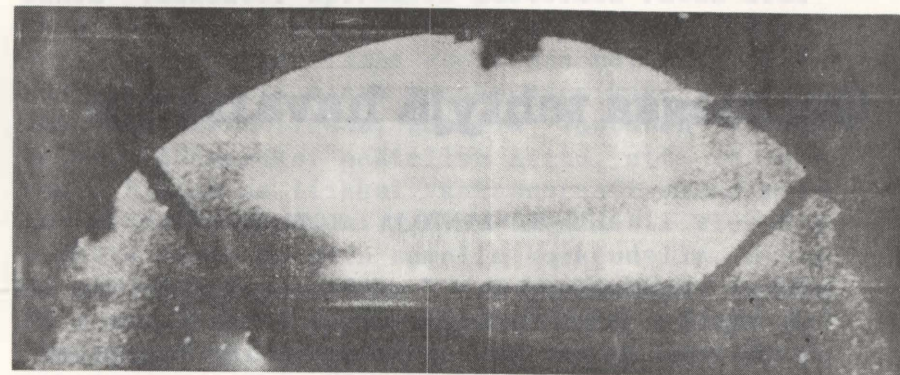

Luettelo paikalliskerhoista takakannen sisäsivulla

VIMANA 1969

3

VALOILMIÖ 6.10

Sodankylän observatorion revontulikameran ottama kuva valoilmiöstä (Liitto 23.1o.69)

Aamuyöllä maanantaina lokakuun 6 päivänä klo 4:n tienoilla eri puolilla Suomea tehdyt havainnot kirkkaasta valoilmiöstä saivat osakseen runsaasti huomiota. Useissa sanomalehdissä oli havaintoja koskevia uutisia sekä arveluja ilmiön alkuperästä.

Oulussa ilmestyvä sanomalehti Liitto julkaisi 23.10. uutisen, jonka mukaan ilmiö on kantoraketti, joka on kohottamassa satelliittia avaruuteen. Lehtiuutisen mukaan Sodankylän observatorion revontulikamera ehti ottaa kuusi valokuvaa lähtökorkeuksissa olevasta kantoraketista. - "Lentävä lautanen se ei

ollut - ei ole epäilystäkään, etteikö kysymyksessä ole raketti" sanoi kuvien perusteella Liitolle professori Oksman Oulun yliopistosta. - Uutisen mukaan tiedetään Neuvostoliiton laukaisseen avaruuteen samana päivänä ja samoilla kellonlyömillä ensimmäisen rakenttinsa uudesta Meteor-avaruustutkimussarjasta.
Toteamme vielä, että kuluneiden parin kuukauden aikana on tullut varsin paljon ilmoituksia korkealla taivaalla nähdyistä erikoisista ilmiöistä.

(Osa Liiton artikkelista sivulla 21.)

Suomessa tehtyjä havaintoja

UFO-HAVAINTOJA KOTKASSA

Kotkan lähituntumassa - Lankilassa ja Pyhtään Siltakylässä - tehtiin kummassakin viime elokuun 19. päivän vastaisena yönä UFO-havainto. Tapaukset on tutkinut yhdistyksemme jäsen Raimo Heiskanen, jonka raporteista ilmenee seuraavaa:

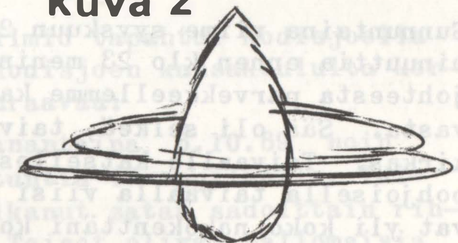
Tapaus I

Rouva Birgit Bofarull (ikä 28 v.) oli vierailulla sisarensa perheessä Kotkan Lankilassa. Elokuun 19. päivän vastaisena yönä rouva B. heräsi kummalliseen uneen, jossa ikäänkuin ääni kehoitti häntä ottamaan silmälasinsa ikkunalaudalta, etteivät ne taittuisi ulkoa tulevan voimakkaan säteen vaikutuksesta. Rouva B. nousi vuoteesta ja katsoessaan verhojen raosta ulos hän näki kirkkaan valon, jota hän ensin luuli tähdeksi. Tarkemmin katsottuaan hän totesi valon lähtevän lautasen muotoisesta esineestä, joka näkyi itäisellä taivaalla. Rouva B:n ensimmäinen reaktio oli huutaa talon isäntäväkeä, mutta ilmeisesti hän ei pystynyt saamaan

ääntä, koska kukaan ei herännyt (ei edes perheen koira). Tämän jälkeen hän ei enää uskaltanutkaan huutaa. Hän tunsi kuvotusta ja lämpövaikutusta, ja ilmiötä seuratessaan hänen oli käytävä välillä WC:ssä. Rouva B:stä"lautanen" näytti olevan noin 500 metrin korkeudella ja muutaman sadan metrin etäisyydessä, mutta kuitenkin hänestä tuntui, että se oli lähellä ja että sitä ohjattiin älyllisesti. Hän tunsi myös saavansa siitä ikäänkuin valosykäyksiä. Rouva B:n arvion mukaan hän seurasi ilmiötä noin tunnin ajan, klo 3 - 4,30 välillä. Melko pian havainnon alkamishetkestä "lautanen" laskeutui spiraalin muotoista rataa alaspäin jonkin matkaa, pysähtyi ja oli paikallaan noin 2 minuuttia. Tässä asennossa näytti "lautasen" yläpuolella oleva valokartio (kuva 1) olevan voimakkaimmillaan, samalla "lautanen" näytti tulevan lähemmäksi päätellen siitä, että se suureni. Sitten se liikkui vaakasuorasti vähän matkaa oikealle ja nousi sitten tasaisesti ylöspäin sivuttaisesti huojuen samalle korkeudelle, missä se oli alunperin ollut. Tässä korkeudessa se pysyi noin tunnin ajan välillä hieman heiluen. "Lautanen" hävisi näkyvistä huimaavaa vauhtia kohtisuoraan ylöspäin. Kirkkaan sään ansiosta oli sen poisliikkuminen selvästi havaittavissa.

kuva 1

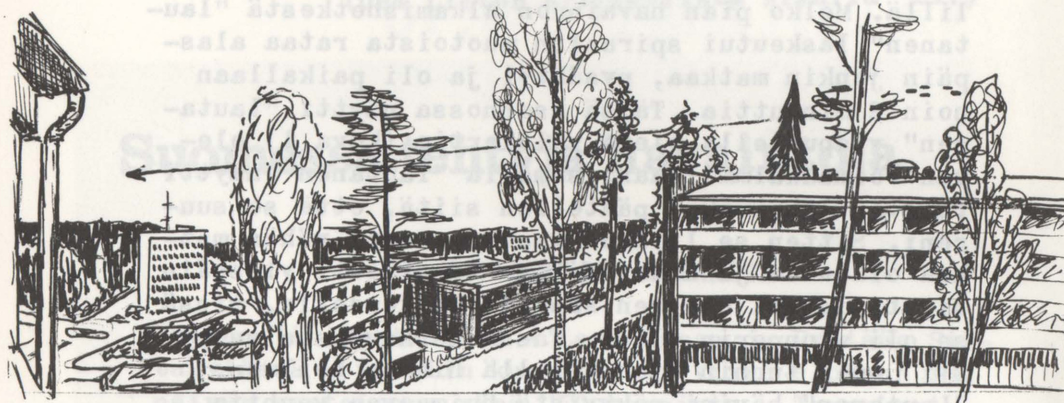

kuva 2

Tapaus II

Rouva Seija Kluge (ikä n.30 v.) heräsi klo 4:n tienoilla kotonaan Pyhtään Siltakylässä (n. 15 km Kotkasta) elokuun 19. päivän vastaisena yönä janoon. Hän meni avaamaan ikkunaa ja näki tällöin kirkkaan valon idän puoleisella taivaalla. Valo

oli hyvin kirkas, silmiä häikäisevä, kylmän sininen. Rouva Kluge totesi UFOn liikkuvan hitaasti huojuen oikealle "Kotkaan päin". Hän tunsi voimakasta pelkoa eikä voinut katsella enempää, vaan poistui ikkunan luota. (Kuva 2)

HAVAINTO KAUNIAISISSA

Sunnuntaina viime syyskuun 28 päivänä noin 5 minuuttia ennen klo 23 menin äkillisestä mielijohteesta parvekkeellemme katselemaan tähtitaivasta. Sää oli selkeä, taivas pilvetön, tähtikirkas. Taivaalle katsellessani näin yht'äkkiä pohjoisella taivaalla viisi valoa, jotka liikkuivat yli koko näkökenttäni kohti itää ja ehtivät olla näkyvissä 8-10 sekunttia. Valot olivat kiekon muotoisia, sulan kullan värisiä ja näyttivät värähtelevän koko ajan. Ne lensivät piirroksen osoittamassa muodostelmassa kolme edellä, kaksi jäljessä. Mitään ääntä ei niistä kuulunut.

Pirkko Koskinen

Jarl Lund:

ILMIÖITÄ, JOTKA MUISTUTTAVAT "ENKELINTUKKAA"

Merkillinen ilmiö Porin Toejoella
(Uusi Aika 21.8.1969)

"Porin Toejoella nähtiin viime lauantaina puolen päivän aikaan merkillinen ilmiö. Silmänkantaman korkeudelta putoili muutamille omakotitonteille 5-7 senttimetrin pituisia ja parin kolmen sentin paksuisia "esineitä", joista auringonvalo heijastui ylhäällä, mutta jotka muuttuivat mattapintaisiksi ja läpinäkymättömiksi alemmaksi pudotessaan. "Esineiden" putoamisnopeus oli suuri ja ne katosivat täysin jäljettömiin maata koskettaessaan. Niitä putoili useita kymmeniä muutamien metrien välimatkojen päähän kukkapenkkeihin, pihanurmikoille jne. Ilmiöstä ei aiheutunut minkäänlaisia jälkiä eikä ääntä. Tapauksella oli useita näkijöitä. Ilmiön selvittelyä jatketaan, vaikka eräät tahot ovat ehtineet leimata sen puista putoavien lehtien aiheuttamaksi."

Toinen samantapainen ilmiö tapahtui Kodisjoella lokakuun 6. päivänä. Kodisjoen kansakoululta kerrottiin tapauksesta seuraavaa:

"Miesopettaja piti maanantaina 6.10.69 noin klo 14 maissa urheilutuntia 47 oppilaalle. Taivaalta oli yhtäkkiä alkanut sataa sadoittain rihmamaisia suikaleita. Toiset olivat pallomaisia perässään siimamainen häntä. Mitä korkeammalla nämä suikaleet olivat, sitä pidempiä ne olivat olleet. Erikoista oli, että ne olivat näkyvissä vain katsottaessa niitä aurinkoa vasten. Niitä tippuili puiden latvoille, koulun katolle jne. Niitä oli oppilaiden käsissäkin ja ne tarttuivat

heidän vaatteisiinsa. Eräs poika heitti pallolla tällaista, jolloin se hajosi ja palloon tarttui ainetta, joka kosketeltaessa tuntui hartsimaiselta ja oli sitkeätä, venyvää ja haihtui vähitellen pois. Opettajan arvion mukaan se hävisi noin 2 - 3 tunnin kuluttua yhtä mystillisesti kuin oli tullutkin. Eräs opettaja oli ottanut talteen yhden suikaleen erään tyttöoppilaan vaatteista, mutta sekin oli hävinnyt. Joidenkin rihmojen päissä oli ollut ikäänkuin hämähäkintapainen muodostuma."

Edelläkuvatut ilmiöt muistuttavat suuressa määrin ilmiötä, jota kirjallisuudessa kutsutaan "enkelintukaksi", ruots. "änglahår", engl. "angel hair", ransk. "Fils de la Vierge". Tunnusomaista ilmiölle on, että sitä on havaittu UFO-ilmiöiden yhteydessä. "Enkelintukka" on kuitumaista muistuttaen villaa tai nylonia. Kosketeltaessa se häipyy vähitellen jättämättä jälkeäkään.

Ensimmäisiä "enkelintukka"-ilmiöitä on havaittu Oloronissa, Ranskassa 17.lokakuuta 1952. Erään tapahtuman silminnäkijöinä olivat oppikoulun rehtori M. Yves Prigent vaimoineen ja heidän kolme lastaan. Sittemmin on samantapaisia havaintoja tehty ympäri maailmaa. Artikkelissaan "The Phenomena of Angel Hair" (Flying Saucer Review Vol 2 N:o 6 Nov-Dec 1956) professori Maney luettelee seitsemäntoista tapausta kolmivuotiskaudelta 1952-1955. Neljässätoista tapauksessa oli samanaikaisesti havaittu visuaalisesti UFO.

Mitä nämä enkelinhiukset sitten ovat? Tähän kysymykseen ei liene tällä hetkellä yksiselitteistä vastausta. Useita olettamuksia ja teorioita on. Erään UFO-tutkijan, G.C. Wilsonin mukaan ne olisivat kotoisin Marsista, ja olisivat ne samaa ainetta kuin Raamatussa mainittu "manna". Siten auringon säteet muodostaisivat hiilihydraatteja Marsin ilmakehässä, ja Marsin jääkalotit olisivat Wilsonin mukaan tätä "mannaa". Ihmeteltäväksi ja selitettäväksi vain jää, miten se sitten joutuisi meidän ilmakehäämme.

Aimé Michel kirjassaan Flying Saucers and the straight-line Mystery tekee olettamuksen, että kysymyksessä saattaisi olla eräänlainen polymerisatio tuote, joka sitten alemmissa ilmakehissä ja korkeammassa lämmössä heikon kemiallisen sidoksen vuoksi "depolymerisoituisi" ja haihtuisi. Polymerisation aiheuttaisi UFOjen työntövoimana oleva energia.

Toiset olettavat "hiusten" olevan vain jättimäisiä hämähäkinseittejä ja väittävät jotkut nähneensäkin niissä pieniä hämähäkkejä.

Colorado Projectin toimesta tutkittiin erästä tämäntapaista näytettä. Suurin osa siitä oli titaania joten otaksuttiin sen olevan maalijätettä, koska talomaaleissa käytetään titaanioksidia väriaineena.

●●●

Raumalla ilmestyvä sanomalehti LÄNSI-SUOMI kertoo 7.10.69 valoilmiöstä, joka nähtiin monilla paikkakunnilla Suomessa:

"OUTO ÖINEN VALOILMIÖ IHMETYTTI JA JOPA JÄRKYTTIKIN RAUMALAISIA. ASIANTUNTIJAT: ILMAKEHÄÄN PALANNUT STAELLIITTI.

Muutamat harvat "yövirkut" raumalaiset havaitsivat eilistä vasten aamuyöllä itäiseltä taivaanrannalta klo 3.47 nousevan puolipallonmuotoisen savuavan valoilmiön, jonka keskus oli hehkuvan kirkas. Ilmiö kulki taivaankannen poikki noin 40 asteen kulmassa horisontista taivaankannen poikki ja jätti jälkeensä "ojennetun nyrkin levyisen hopeanhohtoisen savujuovan". Erään silminnäkijän kertoman mukaan valoilmiö hävisi näkyvistä klo 4.01 mutta savujuova näkyi vielä sen jälkeenkin. Toisen raumalaisen havainnontekijän mukaan samanaikaisesti oli kuultavissa värisevää ja sihiseväää ääntä. Olisiko kysymyksessä UFO? Näin kysyvät jotkut valoilmiön nähneet. Asiantuntijat ovat taas sitä mieltä, että kysymyksessä saattoi olla takaisin ilmakehään lennähtänyt satelliitti. Tällaisessa käsityksessä on mm. pääesikunta, joka eilen välitti seuraavansisäl-

töisen tiedonannon: "Mahdollisesti takaisin ilmakehään lennähtäneenä satelliittina pitää pääesikunta maanantain vastaisena yönä Etelä-Suomen yläpuolella nähtyä outoa valoilmiötä. Ilmiö oli näkynyt kymmenen minuuttia kirkkaana pisteenä, joka levitti umpärilleen hohtavan sädepilven. Ilmiötä tutkitaan parhaillaan, mutta tähänastiset havainnot viittaavat satelliittiin".

UFON JALKIA ?

Keväällä 1969 nähtiin outo valoilmiö Vilppulassa. Se näytti lentävän laskeutuvaa rataa kohti mäkeä, joka sijaitsee muutaman kilometrin päässä Vilppulan ja Ruoveden tiestä, noin 15 km Vilppulasta. Tältä mäeltä löytyi myöhemmin tumma rengas maassa erään autiotalon niityltä. Jälkeä alettiin tutkia syyskuun puolivälissä, jolloin asia tuli ilmi.

Rinne, jolla niitty sijaitsee, on syrjäinen ja rauhallinen. Se viettää luoteeseen ja sillä kasvaa pajukkoa sekä vuosi sitten istutettuja kuusentaimia. Jälki on selvästi havaittavissa, koska siinä kasvava ruoho on täydellisesti tuhoutunut, kuin se olisi palanut ilman liekkiä. Renkaan suurin halkaisija on 13,5 m ja leveys 30 - 50 cm vaihdellen sen eri osissa. Se ei ole säännöllinen (katso piirrosta) ja sen sisälläkin on pieniä ympyränkaaria.

Omituista on, että renkaan sisäpuolella kasvaa suurehko pajupensas (korkeus yli 2,5 m). Se on terveen näköinen muutoin paitsi jäljen kohdalta, missä se on harvempi ja hieman vaurioituneen näköinen, suurin osa vuosikasvaimista on poikki. Mahdollisesti hirvi on syönyt niitä. Ihmeellistä kyllä muissa paikalla kasvavissa pensaissa ei näy samanlaisia

vaurioita. Paikalla oleva heinähaasia on jäljen kohdalta painunut kasaan. Siinä ei näy väkivallan merkkejä, joten ei voitane väittää sen särkyneen lentolautasen kosketuksesta, ainoastaan voidaan epäillä. Maassa ei näy painautumia. Jäljen kohdalla on vajaat 10 kuollutta kuusentainta. Eräässä, joka sijaitsee aivan jäljen reunalla, on tämän vuotista kasvua noin 5 cm latvassa ja jäljen ulkopuolelle jääneissä oksissa. Taimen loput osat ja muut kuolleet taimet ovat edelleen silmuasteella.

Renkaan alueelta otetusta maanäytteestä suoritettu analyysi ei osoita mitään epänormaalia radioaktiivisuutta. Näytteestä löydettiin luonnonkalium-40. Kuolleiden ruohojen alla renkaan alueella aivan maan pinnalla on kellanvaalea noin 1 cm paksuinen kalvo, joka muistuttaa säämiskää. Mikroskooppikoekeessa se osoittautui sienirihmastoksi. Erään eläinbiologin mielestä se poikkeaa tavanomaisesta ensinnäkin runsautensa puolesta ja toiseksi: siitä

ei löytynyt lainkaan rihmojen haarautumista, mikä taas on tyypillistä tavalliselle sienirihmastolle.

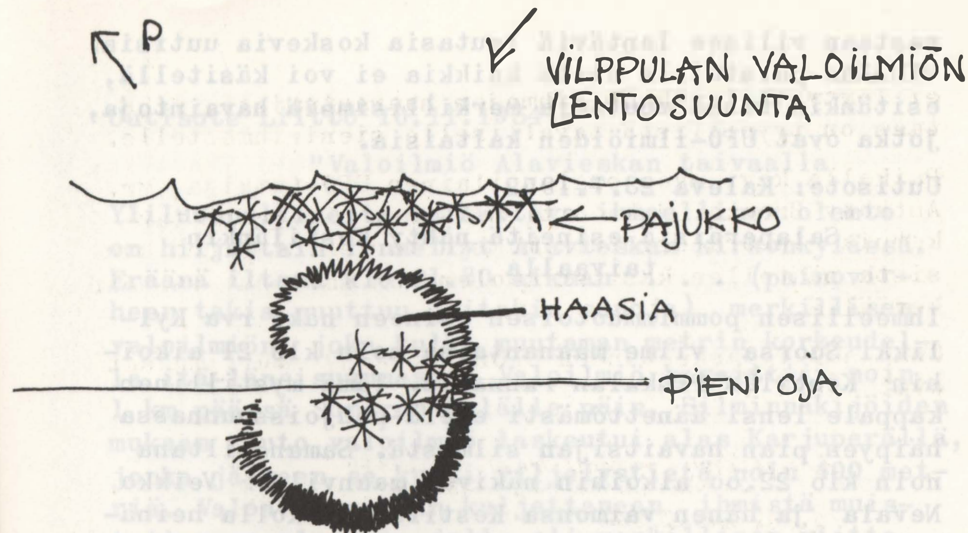
Paikalla kävi myös englantilainen UFO-tutkija, Mr. Anthony Brooke, joka otti mukaansa näytteitä tarkempia laboratoriotutkimuksia varten. Lähinnä kuusista päätellen kasvien kuolema on sattunut varhain keväällä.

Onko jälki laskeutuneen UFOn jättämä? Tutkimukset ovat vielä kesken.

GAMMASÄTEILY MITATTU NA-J-KITEELLÄ
JA MONIKANAVA-ANALYSAATTORILLA
2,5 kg maanäytteitä
Radioaktiivisuus mitattu 15.10.69 10 min.
Mitään epänormaalia radioaktiivisuutta ei havaittu

100000 PULSSEJA /10 MIN.
10000
1000
100
10
LUONNON KALIUM-40 1460 keV
NÄYTE
NORMAALI TAUSTA
320 640 960 1280 1600 1920 2240
kiloelektronivolttia
SÄTEILYN INTENSITEETTI
SÄTEILYN ENERGIA

HAVAINTOJA VUOSINA 1952 - 1954

Vuosien 1952 ja 1954 välisenä aikana tehtiin yleensä paljon UFO-havaintoja eri puolilla maapalloa ja vuoden 1954 UFO-aalto näyttää keskittyneen tällöin osaksi Ranskaan, mutta myös Suomessa tehtiin useita mielenkiintoisia havaintoja. Suoritin viime kesänä Oulun UFO-kerhon jäsenen Antti Juntusen kanssa tutkimuksen oululaisten sanomalehtien Liiton ja Kalevan arkistoissa ao. lehtien suostumuksella. Liitto-lehdestä kävimme läpi puoli vuosikertaa ja Kalevasta koko vuosikerran. Myös eräitä poimintoja vuodesta 1952 on osoittamassa, että vanhat havainnot ovat yhtä mielenkiintoisia kuin nykyajan havainnotkin. Ja eräässä mielessä 20 - 15 vuoden takaisilla havainnoilla on suuri merkitys, koska maapallon ilmatilassa ei liikkunut silloin ainuttakaan satelliittia ja sääpallojakin oli liikkeellä huomattavasti vähemmän. Vuoden 1954 Liiton vuosikerta suo-

rastaan vilisee lentäviä lautasia koskevia uutisia. VIMANAn palstoilla niitä kaikkia ei voi käsitellä, esitänkin tässä muutamia merkillisimpiä havaintoja, jotka ovat UFO-ilmiöiden kaltaisia.

Uutisote: Kaleva 23.7.1952

"Salaperäisiä esineitä nähty Kestilänkin taivaalla

Ihmeellisen pomminmuotoisen esineen näki rva Kyllikki Suorsa viime maanantaina noin klo 21 aikoihin Kestilän Pihkalan rannalla. Tämä mystillinen kappale lensi äänettömästi etelä-pohjoissuunnassa häipyen pian havaitsijan silmistä. Samana iltana noin klo 22.oo aikoihin näkivät maanvilj. Veikko Nevala ja hänen vaimonsa Kestilän kirkolla heinäpellolta palatessaan kokonaisen pommiryhmän, jossa oli kolme outoa esinettä. Ne etenivät melko hitaasti ja muodostivat ryhmän, jossa kaksi kulki edellä ja yksi jäljessä. Mitään ääntä niistä ei kuultu."

Ja edellisen lehtiuutisen vieressä oli toinen uutinen:

"Lentävä Lautanen lensi Tyrnävän yli

Maanantai-iltana klo 21.30 maissa havaitsivat eräät henkilöt Tyrnävän Ängesleväillä taivaalla lentävän kirkkaasti hehkuvan esineen. Esineen huomasi Veikko Markus, joka oli sisällä yhdessä vaimonsa kanssa. He molemmat huomasivat esineen lentävän suurella nopeudella länteen päin, mutta mitään ääntä he eivät voineet kuulla, koska olivat sisällä ja radio soi.

Noin 4 km päässä Markuksen asunnosta huomasi esineen samalla aikaa Toppisen 11-vuotias poika Juha, joka oli ulkosalla. Esine oli hänen mielestään metrin pituinen ja syöksi tulta jäljessä. Se ilmestyi koillisesta ja katosi länteen. Juha-poika oli säikähtänyt äkkiä ilmestynyttä ilmiötä, joka korkealla ylitti taivaan. Näiden silminnäkijöiden väittämän mukaan kyseessä ei olisi tähdenlento."

Seuraava merkillinen uutinen on julkaistu Liitossa v. 1954:

Uutisote Liitto 10.11.1954

"Valoilmiö Alavieskan taivaalla

Yliluonnolliselta vaikuttava ihmeellinen olento on hiljattain lennellyt Alavieskan kirkonkylässä. Eräänä iltana klo 21.30 aikaan . . . (painovirheen takia puuttuu joitakin sanoja) merkillisen valoilmiön, joka kulki muutaman metrin korkeudella itä-länsisuunnassa. Valoilmiö havaittiin noin 1 km päässä Someron-kylälle päin. Silminnäkijöiden mukaan outo valoilmiö laskeutui alas Karjuperällä, jonka jälkeen se kulki viljelystietä noin 400 metriä. Valoa kerrotaan kuljettaneen ihmistä muistuttaneen olennon, jolla oli merkillinen viitta päällään. Metsän laitaan saavuttuaan olento kohosi ilmaan valon avulla ja liiteli puiden latvojen tasalla kadoten näkyvistä metsän taakse.

Tämän yliluonnollisen olennon ovat useatkin eri henkilöt nähneet. Tiedossa ei ole mikä valoilmiön on aiheuttanut. Mätäkuu on ollut ja mennyt tältä vuodelta, eikä suuressa maailmassakaan ole hiljattain tavattu lentäviä lautasia, taikka muiden taivaankappaleiden asukkaita, jotka nyt lienevät käyneet Alavieskalaisia tervehtimässä."

Kaleva 21.12.1954:

"Outo valoilmiö Helsingissä

Helsingin Kulosaaressa näkyi sunnuntaina iltapäivällä klo 16.30 maissa outo valoilmiö. Otavan tähtikuviosta Pikku-Otavaan päin liikkui hyvin korkealla kellertävä, punakeltaista lähentelevä valopallo. Se oli näkyvissä runsaat puoli minuuttia, sitten valo äkkiä leimahti ainakin kaksi kertaa kirkkaammaksi ja jatkoi nyt huomattavasti pienentyneenä matkaansa. Kaikkiaan valopallo oli näkyvissä toista minuuttia. Fil.tri Pentti Kalaja kertoi US-lle, että valopallo muuten voisi olla meteoriitti, mutta meteoriitti näkyy leimahduksesta korkeintaan 10 sekuntia."

Useat niistä havaintouutisista, joita löysimme 15 vuoden takaisista lehtivuosikerroista, oli varustettu otsikolla "lentävä lautanen" nähty jossakin, vaikka kyse saattoi usein olla kokonaan muusta kuin "lautasesta". Vasta luettuaan tekstin voi tehdä tiettyjä johtopäätöksiä, esim. UFO-ilmiön yleinen säännöllisyyksiä noudattava käyttäytymismetodiikka. Näitä vanhoja havaintoja on enää vaikea tarkistaa, on vain luotettava siihen, että merkillisten havaintojen osalta ihmiset valtaosalta kertovat tapaukset niin kuin ovat sen kokeneet. Aistivirheet, liioittelu ja uutisen värittyminen lehtien toimituksissa on sitten toinen juttu.

Matias Päätalo

HAVAINTOJA HELSINGIN JOLLAKSESSA

Markku Turunen (ikä 21 v.):

Tapaus I.

Lauantaina 4.10.1969 ajoimme veljeni kanssa autolla klo 23.20 maissa Vuosaaressa Helsingissä, pysäköimme auton ja istuimme siinä katsellen taivaalle, kun yhtäkkiä huomasimme punaista ja sinertävää valoa välkkyvän "tähden". Se oli kooltaan hieman suurempi kuin suurin taivaalla näkyvistä tähdistä. Aluksi näytti siltä kuin se olisi ollut paikallaan, mutta sitten se näytti liikkuvan poispäin ja taas tulevan takaisin. Tämä tapahtui pari kolme kertaa, sen jälkeen "tähti" hävisi näkyvistä. Koko näkyvissäoloajan se siis välkkyi punaista ja sinertävää valoa.

Tapaus II.

Maanantaina 6.10.1969 lähdin kotoani (Jollas, Helsinki) noin klo 20.30 pikkusiskoni kanssa talomme lähistölle valokuvaamaan tähtiä. Olin saanut uuden kameran: Exakta Mayer 200 mm teleobjektiivilla. Filmi oli Kodak 31 din. musta-valkoinen. Kuvauspaikka oli noin 100 metrin päässä talosta oleva pimeä tie. Tien vieressä on avara paikka, jalkapallokenttä. Silmäillessäni taivaalle löytääkseni sopivan kuvauskohteen huomasin samalla tavalla välkkyvän "tähden" kuin tapauksessa I kertomani. Suuntasin kameran linssin tuota tähteä kohti, kehoitin sisartani hakemaan kotoa veljeni ja heidän saavuttuaan ryhdyin ottamaan kuvia "tähdestä". Valotin noin 2 minuuttia ja otin ensimmäisen kuvan. Minulla oli taskulamppu mukanani voidakseni pimeässä säätää valotusaukot ym. Silloin juolahti mieleeni että voisin koettaa antaa merkkejä lampullani saadakseni varmistetuksi, oliko kuvaukseni kohde todella tähti. Tässä mielessä rupesin antamaan valomerkkejä sytyttämällä ja sammuttamalla lamppua lyhyin katkoin. Tällöin kaikki kolme havaitsimme "tähdestä" tulevan vastaan samanlaiset valomerkit. Tässä vaiheessa "tähti" laskeutui hitaasti alaviistoon oikealle, pysähtyi ja lähetti taas valomerkkejä. Kehoitin veljeäni ja sisartani ajattelemaan voimakkaasti, että mikäli se on UFO, niin tulisi lähemmäksi. Kohdistin samalla kameran uudelleen ja pidin samalla huolta , että maisema tuli tunnistuspisteeksi. Kun kamera oli laukaisuvalmis, lähetin lampulla valomerkkejä kuten aikaisemminkin ja otin kuvan valottamalla noin 2 - 3 minuuttia. "Tähti" antoi valomerkkejä ja laskeutui sen jälkeen alaspäin sik-sak liikkeellä ja pysähtyi taas. Nyt oli "tähti" joutunut sähköpylvään taakse, joten minun oli suunnattava kameran linssi uudelleen oikealle päin saadakseni kolmannen kuvan. Lähetin taas merkkejä lampullani ja sain niihin vastauksen "tähdestä". Nyt laukaisin kameran kolmannen kerran valottamalla kuten aikaisemmilla kerroilla. Nyt oli "tähti" ehtinyt laskeutua puiden latvojen tasalle ja hävisi näkyvistä.

Yllä oleva kolmen kuvan sarja on tapaus II:sta. Alla oleva sarja on tapaus III:n kuvauksesta.

Tapaus III

Sunnuntaina 12.10.1969 klo 20.30 lähdin ulos katselemaan tähtitaivasta ja löysin ilokseni saman vilkkuvan "tähden", nyt vaan hieman enemmän vasemmalla ja korkeammalla kuin edellisellä kerralla. Juoksin heti sisälle hakemaan kameraani ja samalla kehoitin toveriani, joka oli käymässä luonani, tulemaan mukaani. Pikkusiskoni tuli myös ulos. Ryhdyin taas valokuvaamaan ja asetin kamerani alustan suunnilleen samalle kohdalle kuin edellisellä kerralla.

Nyt minulla oli 16 din. filmi, joka vaatii pitemmän valotusajan. Saatuani kameran filmauskuntoon ja "tähden" tähtäimeen otin ensimmäisen kuvan valottamalla noin 5 minuuttia. Sen jälkeen ryhdyin antamaan lampullani valomerkkejä siten, että piirsin lampulla ympyränkehää. Pyöritettyäni lamppua noin viisi kertaa jäin odottamaan vastausta. Vastaus tuli siten, että "tähti" liikkui muodostamalla ympyrän noin kaksi kertaa. Sen jälkeen se liikkui edestakaisin oikealle ja vasemmalle, sitten se liikkui ylös ja alas kohtisuoraan. Nyt otin toisen kuvan ja annoin sen jälkeen ympyrämerkkejä lampullani ja sain vastauksen samalla tavalla kuin aikaisemmin. Koko ajan "tähti" liikkui alaviistoon oikealle ja kiirehdin ottamaan mahdollisimman monta kuvaa ennen sen häviämistä näkökentästä. Otin kaikkiaan noin viisi kuvaa. Tämän jälkeen siirryimme noin 500 metrin päässä olevalle kalliolle. Täältä näimme "tähden" oikein hyvin ja annoin sille valomerkkejä, ympyröitä, kolmioita, keinumista, vilkuttamista. "Tähti" antoi kulloinkin vastauksen suorittamalla vastaavan muotoisen liikkeen. Otin aina välillä kuvan, kaikkiaan ehkä kolme. Tähti hävisi nyt metsänreunan taakse. Menimme autoon ja lähdimme ajamaan "tähden" katoamissuuntaan. Kun emme löytäneet mitään sopivaa kuvauspaikkaa, emmekä nähneet "tähteä" palasimme kotiin noin klo 22. Toverini lähti kotiinsa ja minä olin aikeissa mennä nukkumaan, kun vielä vilkaisin ikkunasta taivaalle. Silloin näin "tähteni" lentävän huimaavaa vauhtia kohtisuoraan alaspäin ja pysähtyvän paikalleen. Huusin veljiäni katsomaan ja ainakin toinen heistä näki "tähden", joka taas lähti liikkeelle ja katosi suurella nopeudella näkökentästä. Puin nopeasti ylleni, otin kamerani ja lähdin ulos samalle paikalle, josta aikaisemmin samana iltana olin valokuvannut "tähteä". En kuitenkaan nähnyt sitä missään. Käännyin ympäri yhä etsien sitä ja silloin näin sen Ison Otavan ja Pienen Otavan välillä. Annoin merkkejä lampullani ja sain niihin vastaukset. Otin neljä kuvaa, jonka jälkeen "tähti" oli liikkunut taas alaspäin ja hävinnyt näkyvistä.

KALEVA 13.10.69

✱ Opettaja Reino Lehmusvaara ja hänen tyttärensä Elise muistelevat jännittävää elämystään.

"Lentävä lautanen" Neljän tuulen tiellä

★ ★ **Opettaja Reino Lehmusvaaran ajaessa tyttärensä Elisen kanssa 1. 10. Muoniosta kotiinsa Palojoensuuhun he saivat molemmat kokea Sonkamuotkan ja Äijäjoen välillä elämyksen, jollaista useammat sodatkin läpäissyt Reino Lehmusvaara sanoo ensimmäistä kertaa kokeneensa. Niin vaikuttava ja jollakin tavalla suorastaan shokeeraava elämys oli. Asianomaisten kertomana tapaus oli seuraavanlainen:**

R. L.: Kello 22.15 (ajan tarkistin myöhemmin) ollessamme noin neljäntoista kilometrin päässä Palojoen kylästä, huomasin tien vasemmalla puolella maasta nousevan valon. Tuulilasin vasemmasta kulmasta katsottuna se näytti tulenväriseltä. Myöhemmin, vasemmasta sivuikkunasta vilkaistuna, se oli jo noussut 10 metrin korkeudelle ja oli nyt valkoinen väriltään. (Vuosi sitten näimme samoilla seuduilla, tien toisella puolella, Sonkavaaran pohjoispäässä, laskeutuvan valoilmiön, jonka korkeus oli noin kolme metriä). Auton pysäyttämisajatus tuli mieleen vasta noin kilometrin ajettuamme, jolloin vasta rupesimme tyttäreni kanssa keskustelemaan nähdyn johdosta.

Elise (20, ylioppilas): Näin isän vetäytyvän äkkiä taapäin hänen katsoessaan vasemmalle, ja luulin, että sieltä on tulossa poroja. Huomasin samalla noin viiden metrin korkeudessa nykäyksittäin ylöspäin kohoavan valoilmiön. Sen muoto oli lähinnä vinoneliö, jonka sivut olivat kaartuneet sisäänpäin. En kyennyt pitkään aikaan puhumaan mitään, ennenkuin sitten vähitellen kumpikin rupesimme sulamaan jähmetyksestämme.

R. L.: "Palojoensuun kohdalla, 8 kilometrin päässä Ruotsin puolella on Pattasjärven kylä, jonka asukkaat väittävät nähneensä järven jäällä jaloilla seisovan pyöreän ja ikkunoilla varustetun laivan."

Tapausta eivät sen kokijat kommentoi millään tavalla. Se antaa vain oman, mystillisen lisänsä ufo-kokemusten kirjavaan sarjaan.
(V. K.)

HAVAINTO VAAJAKOSKEN JANAKASSA

Keskiviikkona lokakuun 8 päivänä klo 20.30 kuuden vaajakoskelaisen pojan (ikä 13 - 16 v.) seisoskellessa metsäisellä kankaalla noin 60 metrin etäisyydellä asuntoalueesta he näkivät taivaalla etelän suunnassa kirkkaan valoilmiön. Se oli kolmion muotoinen, terävä kärki alaspäin, noin 30° horisontin yläpuolella. Valoilmiö nousi hiljaa ylöspäin ja hävisi. Hetken kuluttua pojat näkivät kaakon suunnassa noin 180 metrin päässä kirkkaan pallonmuotoisen valon, joka oli noin 4 metrin korkeudella maan pinnasta. Sen halkaisija oli noin 3 - 4 metriä. Mitään ääntä ei siitä kuulunut. Ilmiö kesti vajaat 10 sekunttia, sitten valopallo hävisi siten, että se ikäänkuin sammui paikalleen. Pojat kokivat voimakkaan pelon tunteen. Paikkaa tutkittiin seuraavana päivänä yhdistyksemme jäsenen Toivo Laitisen toimesta ja silloin löydettiin maasta pyöreitä painautumia halkaisijaltaan noin 1,5 metrin alueella. Painautumat olivat parittain, väli n. 20 cm, syvyys 5 - 10 cm, halkaisija 5 - 6 cm. Painautumia oli kaikkiaan neljä paria. Mainittakoon, että havaintopaikan läheisyydessä kulkee voimalinja 83 metrin etäisyydellä.

Kanavuoren asuntoalueella - noin 3 km edellä mainitusta havaintopaikasta - näki rouva Anja Rantanen miehensä kanssa asuntonsa ikkunasta lokakuun 8 päivänä klo 20.30 kirkkaan valopallon kulkevan taivaalla. Kertojan mukaan se oli noin kuun kokoinen.

Seuraavana päivänä 9.10. klo 19,35 havaitsivat samat vaajakoskelaiset pojat taivaalla "oudosti" liikkuvan suuren tähden kokoisen valon. Se teki edestakaista liikettä ja jonkun ajan kuluttua siitä erkani kaksi valopalloa, jotka hävisivät kumpikin omalle taholleen.

ILTA-SANOMAT

N:o 231 — 1969 TIISTAINA LOKAKUUN 7. PNÄ 50 p (sis. lvv)

Jokioisten observatorion johtaja:

"Valoilmiö ei ole UFO vaan epätavallinen rakettikoe"

Toissa yönä nähty epätavallinen valoilmiö ei Jokioisten observatorion johtajan, tohtori Pentti Järven mukaan ole meteori, ilmakehään putoava satelliitti, enempää kuin ohjuskaan. Tehtyjen havaintojen mukaan ilmiö vaikuttaa lähinnä erittäin epätavallisilta rakettikokeiluilta. Järvi ei usko ilmiön olevan myöskään UFOn.

— Kysymykseen tulee lähinnä maata kiertävältä radalta lähetetty ulkoavaruuteen suuntautuva raketti, mutta sen pitkä havainnointiaika viittaa johonkin ennalta tuntemattomaan kokeeseen, sanoo Järvi.

Liitto 23.10.69

Ei muita valokuvia

■ Revontulitutkimusta oli lokakuun 6:nnen päivän vastaisena yönä Suomessa suorittamassa ainoastaan Sodankylän observatorion kamera. Ivalon ja Utsjoen revontulikamerat olivat tuona hetkenä epäkunnossa ja Oulussa kuvausta suorittava kamera puolestaan pilvisyyden takia poissa käytöstä.

Filmien perusteella voidaan päätellä, että raketti oli kuvanottohetkellä vasta "alkukorkeuksissaan": se oli laukaistu joitakin hetkiä aikaisemmin. Suomessa havaittua "häikäisevän kirkasta valoa" oli lisäämässä se, että menossa oli ilmeisesti raketin toinen laukaisuvaihe.

Ei aikaisemmin kuvattu Suomessa

■ Suomessa ei tiettävästi ole koskaan aikaisemmin onnistuttu valokuvaamaan suuren kantorakentin lentoa alkukorkeuksissa. Revontulikamerat tosin ovat ottaneet valokuvia eräistä Kiirunasta, Pohjois-Ruotsista, lähetetyistä alempien ilmakehien pienoisraketeista.

Revontulikamerat ovat olleet käytössä vuodesta 1957 lähtien mm. Sodankylässä.

Oudot valoilmiöt jatkuvat Riihimäellä

Oudot valoilmiöt jatkuvat Riihimäen taivaalla. Tiistai-iltana nähtiin jälleen pilvien alapuolella liikkuvan voimakkaasti kohiseva punainen esine. Taivaalla leiskuivat violetille vivahtavat revontulet.

Esinettä on arvailtu avaruusromuksi, meteoriitiksi ja sähkömagneettiseksi kokeiluksi. Ilmiölle oli useita silminnäkijöitä. Esine kulki länsi—itä suunnassa.

Täsmälleen samanlainen outo punertava esine nähtiin tätä ennen perjantaina.

Helsingin Sanomat 8.8.69

Marsissa ja kuussa elämän merkkejä

P a s a d e n a, Kalifornia, 7. 8. (Reuter) Eräs Pasadenan avaruuslaboratorion tiedemies sanoi torstaina Mariner-7:n ottamien kuvien paljastavan, että Marsissa saattaa olla jonkinlaista elämää.

Tiedemies sanoi avaruusaluksen havainneen Marsin etelänavan yläpuolella kaasuja, jotka saattavat olla merkkejä jonkinlaisesta elämästä planeetalla. Tri George Pimentel sanoi kaasujen olevan metaania ja ammoniakkikaasua, jotka ovat maan elämän kehityksen perustekijöitä.

Mariner-7 havaitsi kaasut Marsin etelänavan jäätalueen yläpuolella, kertoi tri Pimentel Pasadenassa pidetyssä lehdistötilaisuudessa. Hän mainitsi havainnon olevan "erittäin mielenkiintoinen" lisäten kuitenkin, ettei hänellä ole toistaiseksi minkäänlaista käsitystä näiden kaasujen alkuperästä. Hän mainitsi, että kaasut ovat voineet syntyä ei-biologisin keinoin kuten esim. tulivuoren purkauksien yhteydessä tai sitten biologisin keinoin.

"Kukaan ei voi kuitenkaan vastustaa arveluja, että kaasujen alkuperä olisi biologinen", hän sanoi. Hän mainitsi edelleen infrapuna-spektrometrin havainneen jääreunan Marsin etelänavan seuduilla sekä hiilidioksiidi-kaasua sisältävän pilven tämän reunan yläpuolella. Hän sanoi pilvien mahdollisesti suojelevan Marsin etelänapa-aluetta auringon tuhoavilta ultraviolettisäteiltä.

New York Timesin mukaan Nasa-lähteet kertoivat torstaina Pasadenassa, että kahden kuupölynäytteen analyysissä on löydetty merkkejä orgaanisista aineista. Apollo-11:n astronauttien kuusta tuomia näytteitä Houstonissa tutkivat tiedemiehet ovat haltioituneita, sillä havainnot merkitsevät sitä, että orgaanisten eli elimellisten ainesten yhdistysmisprosesseja, jollaisia tapahtuu elävissä organismeissa, on tapahtunut myös kuussa.

Prof. J. O k s m a n :

LÄHIAVARUUDEN VALOILMIÖISTÄ

(Esitelmä Oulun UFO-kerhossa 21.4.1969)

UFO:t ja ILO:t

Varsinkin viime vuosina on eri puolilla maapalloa havaittu tai väitetty havaitun monenlaisia tunnistamatta jääneitä lentäviä esineitä (unidentified flying objects = UFOs), monet näistä ovat olleet valoa säteileviä. Seuraavassa en kuitenkaan käsittele UFO:ja, vaan sellaisia lähiavaruuden valoilmiöitä, joiden alkuperä on tunnettu. Haluaisin antaa niille tässä nimen "tunnistettu valaiseva kohde" = identified luminous object = ILO. Toivon, että antamieni selvitysten perusteella edes muutama UFO muuttuu ILO:ksi.

Lähiavaruudella tarkoitan seuraavassa lähinnä maan ilmakehän alaosaa muutaman sadan kilometrin korkeuteen saakka. Tarkasteltavien valoilmiöiden joukosta jäävät siis pois mm. kuu sekä aurinko ja muut tähdet kiertolaisineen. Toisaalta myös maan pinnalla esiintyvät valoilmiöt, harvinaisimpia lukuunottamatta, jäävät tarkastelun ulkopuolelle. Tarkasteltavat ilmiöt ovat toisaalta luonnossa ilman ihmisen tai hänen laitteidensa vaikutusta esiintyviä, toisaalta inhimillisen toiminnan tuloksia.

Luonnon valoilmiöt

Kaikille lähiavaruudessa esiintyville luonnon valoilmiöille on yhteistä se, että ne ovat jollakin tavalla riippuvaisia ilmakehästä: niihin vaikuttaa joko sää tai ilmakehän osaset kappaleiden ja säteilyn tielle osuessaan.

Aloittakaamme tähtitieteen alaan kuuluvalla ilmiöllä, nimittäin meteoreilla tai tähdenlennoilla. Niissähän johonkin taivaankannen kohtaan ilmestyy tähdenkaltainen kohde, joka piirtää muutamassa sekunnissa tai sekunnin murto-osassa taivaalle kaaren ja häviää. Toisinaan havaitaan useampia ohjelmanumeroita: räjähdyksiä, jakautumista useampaan osaan sekä nopeuden- ja kirkkaudenmuutoksia. Harvoin osa alkuperäisestä materiasta pääsee maanpinnalle asti; silloin puhutaan meteoriiteista. Meteorit ovat yleensä pieniä, keskimäärin millimetrin läpimittaisia. Syöksyessään ilmakehään ne törmäävät ilmamolekyyleihin, jolloin ne kuumenevat ja höyrystyvät. Samalla ilmamolekyylit ja meteorista höyrystyneet molekyylit virittyvät, joten ne pystyvät säteilemään valoa perustilaan palatessaan. Tätä valoa havaitaan meteorin kulkutiellä herkillä instrumenteilla vielä useita minuutteja, jopa tuntiakin myöhemmin. Höyrystyminen tapahtuu noin 100 km:n korkeudessa, ja tähdenlennon pituus on keskimäärin 20 km. Jos meteori on tarpeeksi iso, se ei ehdi höyrystyä kokonaan ennen tunkeutumistaan syvälle ilmakehään, jossa sen eteen muodostuu sitä voimakkaasti jarruttava ilmapatja. Tällöin meteori saattaa kuumentua niin voimakkaasti, että se räjähtää. Suurin osa meteoreista on sporadisia, satunnaisia, mutta väliin maan rata leikkaa meteoriparven, jolloin tähdenlentoja nähdään runsaasti. Muutamat parvet tavataan toistuvasti samaan aikaan joka vuosi.

Myös kuuttomana, kirkkaana yönä taivaankansi on heikosti valaistu, vaikka tähdet itse jätetään luvusta pois. Syynä on osaksi ns. eläinratavalo, joka johtuu auringon valon siroamisesta avaruuden pölystä, osaksi tietysti tähtien ympäristöönsä antama valaistus, mutta suurimmaksi osaksi auringon päivän kuluessa ilmakehän osasille antama viritysenergia, joka osasten (lähinnä happiatomien, typpimolekyylien ja hydroksyyliryhmien) palatessa perustilaansa vapautuu heikkona valona.

Huomiotaherättävimpiä yöllisistä valoilmiöistä ovat epäilemättä ajoittain esiintyvät revontulet. Niiden alkusyynä on auringossa sattunut purkaus, jonka ansiosta auringon jatkuvasti säteilemän hiukkasvirran, ns. aurinkotuulen, voimakkuus kasvaa. Tämä puolestaan aiheuttaa sen, että maata ympäröivästä magneettionkalosta, magnetosfääristä tunkeutuu maan napojen lähelle ilmakehään varattuja hiukkasia, elektroneja ja protoneja. Nämä hiukkaset törmäävät ilmaosasiin ja virittävät näitä, ja perustilaan palaaminen aiheuttaa taaskin näkyvän valoilmiön, tällä kertaa revontulen. Revontulen yleisin esiintymiskorkeus on n. 110 km. Valo on tavallisimmin keltaisenvihreää, mutta myös punaista väriä tavataan. Revontulimuotoja on mitä moninaisimpia, mutta ne voidaan jakaa muutamaan pääryhmään: rauhalliset kaaret, nauhat, verhot, koronat, diffuusit pinnat ja sykkivät revontulet. Yleensä muodot seuraavat toisiaan järjestyksessä, jos havaintoja tehdään tietyssä paikassa. Revontulia esiintyy taajimmin, ns. revontulivyöhykkeillä, jotka ympäröivät maan magneettisia napoja. Esimerkiksi pohjois-Suomessa revontulia nähdään varsin usein. Esiintymistaajuudella on noin 11-vuotinen jakso, joka lankeaa yksiin auringonpilkkujaksojen kanssa.

Säähän liittyy mitä erilaisimpia valoilmiöitä. En käy tässä käsittelemään normaaleja pilvimuotoja, sensijaan muutama sana on paikallaan kahdesta harvinaisemmasta pilvityypistä, helmiäispilvistä ja valaisevista yöpilvistä. Helmiäispilvet ovat harvinaisen korkealla, 20 - 30 kilometrin korkeudella, esiintyviä pilviä. Ne herättävät huomiota monivärisyydellään ja sillä, että ne ovat suuren korkeutensa takia näkyvissä myös jonkin aikaa auringonlaskun jälkeen. Valaisevat yöpilvet esiintyvät vielä korkeammalla,

70 - 90 kilometrin korkeudella. Niissä on joko tulivuorenpurkauksista (kuten Krakataun purkauksesta v. 1883) tai meteoreista peräisin olevaa materiaa jääkiteiden ytiminä. Näiden pilvien väri on hopean- tai sinertävänvalkoinen, ja niitä havaitaan parhaiten kesäöisin korkeilla leveysasteilla.

Sateenkaari on tietysti jokaiselle tuttu valoilmiö. Vähemmän tuttua lienee, että se noudattaa varsin tarkkaa esiintymiskaavaa: Kaaria on yksi tai kaksi samankeskistä, keskipisteenä on auringon vastapiste, joka on auringosta havaitsijan silmien kautta vedetyllä viivalla. Sisemmän sateenkaaren (pääkaaren) kulmaetäisyys vastapisteestä on 42° (punainen) ... 40° (violetti), ulomman (sivukaaren) 51° (punainen)... 55° (violetti). Kaaret syntyvät auringonvalon heijastuessa kerran tai kaksi kertaa sadepisaroissa. Värikkäimmät sateenkaaret aiheutuvat suurista pisaroista, pienissä pisaroissa värit usein sekaantuvat, jolloin syntyy valkoinen sateenkaari. Sateenkaarten reunoissa esiintyvät toistuvat väriraidat johtuvat taipumisilmiöstä. Harvoin voi kuunkin valo aiheuttaa sateenkaaren; sen väri on tällöin tavallisesti valkoinen.

Sateenkaaria harvinaisempia ovat rengas- ja seppeleilmiöt. Rengasilmiöt syntyvät valon taittumisen ja heijastumisen ansiosta tietynlaisissa jääkiteissä. Renkaita nähdään sekä auringon että kuun ympärillä tavallisesti kaksi, näistä sisemmän säde on 22°, ulomman 45°. Samaan ryhmään kuuluvat vieriauringot, joiden kulmaetäisyys auringosta vaihtelee auringon korkeuskulman mukaan 22°:esta ylöspäin ja jotka saattavat jopa heittää varjon, ja zenitinympäryskaari, joka on kirjava, sateenkaarta muistuttava, zenitiä ympäröivä kaari. Neulas- tai prismakiteet, jotka putoavat maahan vaakasuorassa asennossa, aiheuttavat auringon molemmin puolin valopatsaat, jotka ulottuvat jopa 30° aurinkoa korkeammalle; parhaiten ne nähdään auringon ollessa matalalla. Harvinaisia muotoja ovat vasta-aurinko ja vierivasta-aurinko, jotka esiintyvät samalla korkeudella kuin aurinko, mutta 180° ja 120° kulmaetäisyydellä siitä. Renkaita saattaa esiintyä myös viimeksi mainittujen ympärillä.

Seppeleilmiöiden syntyyn vaikuttaa yksinomaan valon taipuminen aivan pienien keskenään yhtäsuurien sadepisaroiden, jääkiteiden ym. hiukkasten vaikutuksesta. Ulkonäöltään nämä ilmiöt ovat kuin auringon tai kuun tai niiden vastapisteiden välittömään läheisyyteen muodostuneita värillisiä kehiä. Silloin kun ne ovat auringon tai kuun ympärillä, niitä kutsutaankin kehiksi. Jos ne taas muodostuvat jommankumman taivaankappaleen vastapisteen ympärille, jolloin katsoja näkee ilmiössä itsensä kehien ympäröimänä, ilmiötä kutsutaan sumuvarjoksi, gloriaksi. Glorian näkee usein lentäessään lentokoneessa pilvien yläpuolella: lentokoneen varjo pilvien yläpinnassa on värillisten renkaiden ympäröimä.

Myös salamat ovat säähän liittyviä huomiota herättäviä valoilmiöitä. Nehän ovat kirkkaita sähkönpurkauksia joko pilvestä toiseen tai pilvestä maahan. Seuraavat salamamuodot erotetaan: viiva-, pinta-, helminauha- ja pallosalama. Viivasalama on yleisin salamanmuoto ja muistuttaa kartalle piirrettyä jokea sivujokineen. Pintasalamassa sähkö purkautuu tasaisesti viuhkan tavoin pilven eri puolilta. Helminauhasalama on saanut nimensä siitä, että se näyttää muodostuvan nopeasti eteenpäin hyppelehtivistä valopisteistä. Pallosalamat (niiden olemassaoloon jotkut tutkijat suhtautuvat epäillen) saattavat kulkea pitkin omituisia ratoja pallonkaltaisena valoilmiönä ja särkeä kulkiessaan esineitä ikäänkuin valikoiden. Salaman kestoaika on lyhyt, tavallisesti muutamia tuhannesosa sekunteja, mutta silmä tajuaa ne pitempänä.

Kaukana olevasta ukkosilmasta näkyviä salamanvä-

lähdyksiä, joihin ei tavallisesti pitkästä matkasta johtuen liity ääntä, sanotaan elosalamoiksi tai kalevantuliksi.

Viimeisenä luonnon valoilmiöiden ryhmään kuuluvana mainittakoon tässä kangastukset. Nehän johtuvat valon taipumisesta joko ylös- tai alaspäin ilman pystysuorasta lämpötilaerosta johtuen. Esimerkiksi jäidenlähdön aikaan, jolloin veden pinta on kylmä ja ilma lämmin, kaukaiset saaret ja rannikot näyttävät kohoavan ilmaan. Kaukaisista esineistä voidaan nähdä myös ylösalaisia kuvia joko alkuperäisen esineen ylä- tai alapuolella.

Ihmisen aiheuttamat valoilmiöt

Erilaisiin inhimillisiin toimintoihin kuuluu valoilmiöitä joko olennaisina tai epäolennaisina osina.

Monet muistavat varmaan vielä sota-ajalta ilmatorjuntaan kuuluvat valonheittimet. Niillähän saatiin aikaan usean kilometrin korkeuteen ulottuva kapea valokeila, jolla pyrittiin löytämään viholliskoneita. Näin rauhan aikana valonheittimiä käytetään pääasiassa julkisten rakennusten valaisemiseen, mutta osa valosta suuntautuu tietysti korkeammallekin. Myös autojen valonheittimet suuntautuvat jyrkissä ylämäissä varsin korkealle taivasta kohti.

Sotaan kuuluvat myös valoammukset ja valopommit sekä valojuovaluodit. Ensiksimainittuja käytettiin taistelualueen valaisemiseen, viimeksimainittuja tulenjohdon helpottamiseen pimeässä. Näin rauhan aikana lähetämme erilaisten juhlien yhteydessä tunnelman kohottamiseksi ilotulitusraketteja.
Lentokoneet eivät tarvitse tiensä löytämiseen valoja yön aikana, mutta yhteentörmäysten välttämiseksi niiden siivenkärjissä on merkkivalot, toisessa punainen, toisessa vihreä. Ja laskeutumisvaiheessa kiitorataa tietysti valaistaan tehokkailla valonheittimillä. Lentokoneiden suihkumoottorien pakolieskat näkyvät luonnollisesti yöllä.

Säähavaintopallot aiheuttavat usein valohavaintoja, vaikka ne eivät tavallisesti kannakaan valonlähdettä. Mutta sopivissa olosuhteissa ne heijastavat auringonsäteitä, samoin tekevät niiden kannattamat radiosondit, varsinkin viimeksimainittujen ilmavirtauksen johdosta pyörivän vaihtokytkimen siivet. Yöllä lähetettävät radiosondit varustetaan usein hehkulampulla, jotta niitä voitaisiin seurata teodoliitilla.

Edellisten luotainten variaatio ovat ns. geosondit. Ne ovat voimakkaita valonväläyksiä lähettäviä sondeja, joita käytetään geodeettisiin mittauksiin.
Sekä radio- että geosondeja nostamaan käytetään kumisia pilotpalloja. Ne täytetään lähetettäessä vedyllä, ja ylösnoustessaan ne paisuvat ja paisuvat, kunnes halkeavat (noin 20 - 30 kilometrin korkeudessa). Tämän jälkeen pallon repaleet ja laitteet putoavat nopeasti. Laitteille, joiden täytyy pysyä pitempiä aikoja ylhäällä, käytetään toisenlaisia palloja. Niinpä kosmisen säteilyn havaintoihin yli 30 km:n korkeudella käytettävät laitteet nostetaan ylös esim. 5000 m^3:n vetoisilla muovipalloilla. Niihin pannaan lähetettäessä vain 50 m^3 vetyä, ja ne täyttyvät vähitellen noustessaan, jolloin ulkopuolinen paine pienenee sadasosaan. Ylipaineventtiili huolehtii siitä, että pallot eivät pääse halkeamaan. Näin ollen pallot ja niiden hyötykuorma ovat ylätuulien kuljetettavina useita vuorokausia. Koska pallo on valtavan iso, se näkyy sopivissa valaistusolosuhteissa paljaalla silmällä maahan asti. Vähitellen kaasu karkaa pallosta, ja pallo alkaa laskeutua. Noin 12 km:n korkeudessa pitäisi räjähdyspanoksen irrottaa pallo hyötykuormasta, jolloin pallo nousee uudelleen ylös ja hyötykuorma putoaa maahan laskuvarjon avulla. Pallo tulee sitten uudelleen alas pitkän ajan kuluttua ja ehtii aiheuttaa monta näköhavaintoa. Uusien suunnitelmien mukaan pyritään palloon polttamaan iso reikä hyötykuorman irrottamisen yhteydessä, jolloin pallokin tulisi nopeasti alas.

Avaruuskausi on tuonut mukanaan monia uudentyyppisiä valoilmiöitä, lähinnä raketteihin ja tekokuihin liittyviä.

Maapallolla laukaistaan erittäin runsaasti erilaisia tutkimusraketteja, ja niiden rakettimoottorit aiheuttavat toimiessaan voimakkaan valonsäteilyn. Jotkut raketit on ohjelmoitu päästämään ilmakehään sopivalla korkeudella jotakin metallia sisältävä pilvi. Raketti laukaistaan tällöin siten, että maanpinnalla on jo pimeätä, mutta pilven laukaisukorkeudella valoisa. Auringonsäteily virittää silloin pilven metalliatomit, ja ne säteilevät niille ominaista valoa. Näin saadun valaisevan pilven liikkeitä seurataan maanpinnalta käsin.

Tekokuiden radalleen nostamiseen käytetyt kantoraketit lähettävät myöskin valoa, sekä laukaisuvaiheessa että myöhemmin mahdollisesti seuraavissa radankorjausoperaatioissa.

Kaikki maata kiertävät esineet ovat näkyvissä maanpinnalle aamu- ja iltahämärässä, mikäli ovat tarpeeksi suuria. Tämä johtuu siitä, että kun maanpinnalla on jo pimeätä, auringonvalossa lentävä heijastava esine näkyy tummahkoa taivasta vasten varsin hyvin.

On rakennettu myös sellaisia tekokuita, jotka lähettävät voimakkaita valonvälähdyksiä geosondien tapaan. Käyttäjinä ovat täläkin kertaa geodeetit, jotka pyrkivät mittaamaan kaukana toisistaan sijaitsevien maanpinnan pisteiden välisen etäisyyden.

Kaikki maata kiertävät esineet joutuvat ennemmin tai myöhemmin niin tiheisiin ilmakerroksiin, että ne alkavat ilman aiheuttaman kitkan johdosta hehkua ja syöksyvät pian maanpinnalle. Tuloksena on hyvin pitkäaikainen "tähdenlento", joka syystä herättää huomiota. Matkalla esine saattaa vielä hajota, jolloin ilmiön huomattavuus vielä kasvaa.

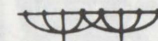
Yhteenveto

Edellä olen kuvaillut mieleeni tulleita lähiavaruuden tunnettuja valoilmiöitä. Vaikka luetteloni ei pyrikään olemaan täydellinen, sen avulla voitaneen selittää varsin monet epätavallisetkin näköhavainnot. Ne ilmiöt, jotka jäävät selittämättä, saattavat sitten olla "oikeita" UFO:ja.

- UFO-66 kokoontuu 30.11 ja 28.12. Lappeenrannan nuorisotalolla. Kokoukset alkavat klo 18. Tervetuloa!

- Jyväskylän UFO-kerhon kokoukset 18.11. ja 9.12. alkaen klo 18.15 Väinönkatu 13:ssa (linja-autoaseman alla Nuorisotyölautakunnan kerhohuoneistossa.) Tervetuloa!

UFO-PÄIVÄT

pidettiin Sysmässä Ilolan kartanon tuntumassa kauniina heinäkuisena viikonloppuna (26 - 27 p.). Meitä ufolaisia oli siellä satapäinen joukko tapaamassa toisiamme, vaihtamassa mielipiteitä jne. UFO-ongelmaa valaisevia esitelmiä kuultiin useita, oli paneelikeskustelu ja tietokilpailu, olipa yksi humanoidikin uskaltautunut joukkoon. Toimitus välittää osanottajien kiitokset päivien järjestäjälle Tapani Kuninkaalle ja myös yleisen toivomuksen, että ensi kesänä tapaisimme taas jossain. Sysmän päivillä heitettiin ilmaan monia hyviä ituja UFO-tutkimuksen tiimoilta, Toivomme, että idut löytävät suotuisan maaperän tämänkin lehden palstoilla.

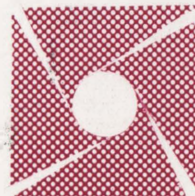

TILHØRER
SKANDINAVISK UFO INFORMATION

PAIKALLISKERHOT:

Jyväskylä	Erkki Erähonka Postilokero 171
Kemi	Kari Kuure os. Urheilukatu 11
Kotka	Pekka Teerikorpi os. Merikatu 4 B
Lappeenranta	"UFO 66" Tapani Kuningas os. Uro kk
Nurmijärvi	Viljo Penttilä Os. Nurmijärvi kk.
Pori	Jarl Lund os. Valtakatu 5 D
Seinäjoki	Runar Smedlund

LAAKAREPRO / VÄRIOFFSET

VIMANA

